

N:o 12.

Ank. till Riksd. kausli den 10 juni 1887, kl. 7 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion angående undervisnings-, examens- och studieväsendet vid universiteten och karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Den 12 maj nästlidet år beslöt Andra Kammaren för sin del, »att Riksdagen skulle i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta undersöka och utreda, huru vida icke, med särskild hänsyn till önskvärdheten af studiernas kraftigare främjande och studietidens begränsning inom nödigt mått, åtskilliga ändringar och tillägg i gällande bestämmelser med afseende på undervisnings-, examens- och studieväsendet kunna vara behöfliga för Upsala och Lunds universitet samt för karolinska mediko-kirurgiska institutet i Stockholm, och att Kongl. Maj:t derefter täcktes vidtaga de åtgärder, som kunna finnas för det åsyftade ändamålet erforderliga och gagneliga.»

Detta beslut meddelades Första Kammaren, som öfverlemnade ärendet till sitt andra tillfälliga utskott för granskning och utlåtande. Men ordföranden i utskottet anmälde vid kammarens sammanträde den 17 derpå följande maj, att den korta tid, som af riksdagen återstod, icke medgifvit det tillfälliga utskottet att behandla detta viktiga ärende. Frågan hade således för denna gång förfallit.

Samme motionär, herr *E. W. Wretlind*, hvilken vid nästlidet års riksdag bragte denna sak på tal och derigenom föranledde Andra Kammarrens här ofvan omnämnda beslut, har af den behandling, frågan då

rönte, funnit sig särskildt föranlåten att vid innevarande riksdag (motionen n:o 7) å nyo upptaga densamma, och har han nu såsom sitt yrkande med endast en oväsentlig förändring upptagit Andra Kammarens beslut, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla — — — *erfordrerliga.*»

Sedan motionären anført, huru som han vid 1886 års riksdag väckt en motion, i hvilken han framhöll att den långa studietiden i allmänhet vid universiteten — hvilken icke stod i rätt proportion hvarken till de kraf, som rätteligen borde ställas på den blifvande embetsmannen, ej heller till de ekonomiska förmåner, som den kommande tjensten beredde honom — måste anses såsom ett betänkligt missförhållande, hvars orsaker behöfde utredas, redogör han för gången af frågans behandling vid nästlidet års riksdag och fäster sig särskildt vid ett yttrande af Andra Kammarens dåvarande första tillfälliga utskott i dess utlåtande angående motionen, »att saknaden af universitetsstatistik för närvarande omöjliggör en fullständig utredning af frågan om tiden för universitetsstudierna». För att i någon mån afhjelpa denna brist har motionären utarbetat en i motionen intagen examensstatistik för Upsala och Lunds universitet samt karolinska institutet, omfattande de 5 sista åren. Denna statistik, hvars källor äro för universiteten dessas kataloger samt för karolinska institutet dess matriklar, upptager, i särskilda tabeller för hvarje examen vid de tre olika högskolorna, för hvarje termin i särskilda kolumner antalet examinerade, den högsta lefnadsåldern för någon af dessa, den lägsta lefnadsåldern, antalet examinerade med lägsta lefnadsåldern, medelåldern, högsta studentåldern, lägsta studentåldern, antal examinerade med lägsta studentåldern och medelstudentåldern. De examina, för hvilka sålunda statistik meddelas, äro: filosofie kandidatexamen (särskildt inom humanistiska sektionen och särskildt inom matematiskt-naturvetenskapliga sektionen för Upsala universitet), filosofie licentiatexamen, särskildt i den humanistiska och särskildt i den matematiskt-naturvetenskapliga sektionen, medicinskt-filosofiska examen, medicine kandidatexamen, medicine licentiatexamen, juridiskt-filosofiska examen, juris kandidatexamen, juris licentiatexamen, förberedande examen för hofrätts- och kansliexamen, hofrättsexamen, kansliexamen, teologiskt-filosofiska examen, teologie kandidatexamen, teoretiskt-teologiska

examen, praktiskt-teologiska examen samt examen för inträde vid bergsstaten.

Efter meddelandet af dessa statistiska tabeller gör motionären med anledning af desamma några anmärkningar. Man finner af dem, säger han, *dels* vid nästan hvarje examen något betydligare afstånd icke blott mellan lefnadsårens, utan äfven mellan studentåldersårens maxima och minima, tydande på en allt för stor olikhet i studiernas bedrifvande; *dels* ett ganska högt medeltal för studietiden, synnerligen vid alla licentiatexamina (8—12,2 år), men äfven vid teologie kandidatexamen (10,9 och 11,7); samt *dels* den ganska betydliga skilnaden i medelstudietid för samma examina vid olika läroverk, i det att hofrättsexamen kräfver i Upsala 5,7 i Lund 4,9 år, juris kandidatexamen i Upsala 8,1 i Lund 4,9 år (den förra siffran reduceras visserligen till 7,2, om en öfverliggerare med 16 studieår vårterminen 1884 i Upsala frändrages, men skilnaden blir ändå betydlig), praktiskt-teologiska examen i Upsala 6,8, i Lund deremot 7,6 år, medicine kandidatexamen i Upsala 7,8, i Lund 6,8, och i Stockholm 7,1, samt medicine licentiatexamen i Upsala 12,2, i Lund 10 och i Stockholm 11,7 år.

Motionären återkommer ock till sitt påstående, att studietiden icke står i rimlig proportion till de ekonomiska förmåner, hvilka de särskilda examina medföra, särskildt derföre att de blifvande inkomsterna äfven måste tagas i anspråk för att förränta och amortera de skulder, hvilka studenten ofta måste åsamka sig under sin studietid. Sålunda beräknas, att den, som från studentexamen måste uppehålla sig endast genom lån, utgår, äfven under förutsättning af sparsamt lefnadssätt, i det praktiska lifvet med studieskulder, uppgående för elementarläraren till 5000 à 9000 kronor (beroende på om han är endast filosofie kandidat eller äfven filosofie licentiat); för läkaren till 10,000 à 12,000 kronor; för juristen till 6,000 à 8,000 kronor (beroende på om han tagit hofrättsexamen eller juris kandidatexamen); samt för presten till 6,000 à 7,000 kronor. Dessa summor vore alla beräknade efter medeltiden för studierna; men att för många enskilda dessa studieskulder måste antagas både 50 och 100 procent högre, vore lätt att inse, då man såge på tabellernas siffror.

Visserligen borde man, för att erhålla studietidens rätta längd, minska de här ofvan angifna tiderna med de terminer, under hvilka de examinerade såsom studenter varit frånvarande från universitetet på konditioner eller af annan anledning. Härom föreläge dock inga statistiska uppgifter. Men äfven om man räknade dessa studieafbräck i medeltal till 1 år, hvilket säkerligen vore tillfyllest, så återstode dock, efter frändragandet häraf, för examina inom samtliga fakulteter en all-

deles för lång studietid. En jemförelse med andra länder härutinnan utfölle otvifvelaktigt till vår nackdel, kanske med undantag för den juridiska fakulteten, rörande hvilken man till exempel i Tyskland klagade öfver långa och ofruktbara studier. En fullt tillförlitlig statistik i dessa frågor från andra länder vore dock nästan omöjlig att erhålla. I Tyskland, som vore med oss mest jemförligt, mötte särskildt den svårigheten, att studenterna ofta studerade först vid ett och sedan vid ett annat universitet. Men rörande läkarestudierna uppgäfves dessa för de flesta europeiska länder kräfva vid högskolan 6, högst 7 år.

Förklaringsgrunden till de långa akademiska studierna hos oss finner motionären *dels* i ett otillfredsställande sätt för studiernas bedrifvande, *dels* i den brist på kontroll af studentens lif och arbeten, som i allmänhet tillämpades, innan han anmälde sig till tentamen och examen, då vissa praktiska öfningar vid de naturvetenskapliga studierna undantages, *dels* slutligen i de akademiska föreläsningarnas beskaffenhet. Dessa sistnämnda, såsom de ofta hölles, motsvarade icke studenternas behof, så att de verkligen främjade deras studier och fortkomst in på det praktiska livets bana, en åsigt, som motionären finner bestyrkt af det ringa antal studenter, hvilket, enligt i motionen för vårterminen 1886 meddelade tabeller, i verkligheten uthålligt bevistade desamma. Man funne synnerligen för den filosofiska fakulteten, att endast en högst obetydlig bråkdel af de till fakulteten hörande studenterna droge nytta af dessa föreläsningar, som ofta kostade föreläsaren så mycken tid och möda.

På grund af hvad motionären i nu föreliggande och i den af honom vid förlidet års riksdag väckta motionen anfört och på grund af den utredning af frågan, som Andra Kammarens första tillfälliga utskott då framlade, gör motionären sin här ofvan anförda hemställan.

Utskottet anser, att sedan nästlidet års riksdag intet inträffat, som kan göra framställandet af önskingar om utredning och pröfning af åtskilliga förhållanden vid högskolorna nu mindre befogadt. Särskildt synas fortfarande anledningar till tvifvelsmål kvarstå, huru vida icke den tid, som af de studerande tillbringas vid dessa läroanstalter, är längre, än som den akademiska utbildningen för deras blifvande verksamhet lämpligen borde kräfva, samt huru vida icke i följd häraf olägenheter och vådor af allehanda art kunna alstras. Den föreliggande frågan är visserligen mycket mångsidig och bör ur flere synpunkter

undersökas. I det utlåtande, som Andra Kammarens första tillfälliga utskott vid nästlidet års riksdag afgaf och till hvilket utskottet nu tager sig friheten hänvisa, framhöllos några af dessa synpunkter. Frågorna om fordringarna i de olika examina, om borttagandet af tvångsåmnen, om borttagandet af de preliminära examina, om anordningarna för meddelandet af undervisning, om föreläsningarnas tidsenlighet, om behöfvat af en rätt afpassad ledning af studierna, om möjligheten att bättre använda tillgängliga lärarekrafter, om examinationssättet, om lämplig kontroll öfver den studerande ungdomens arbeten framställes sålunda såsom värda att i förevarande hänseende beaktas. Men en tillfredsställande utredning af dessa frågor lärer endast på föranstaltande af Kongl. Maj:t kunna företagas, likasom det ock är uppenbart, att förslag till åtgärder i denna angelägenhet endast på sådan väg kan erhållas. Fullgiltiga skäl för önskvärdheten af en sådan undersökning synas utskottet fortfarande förefinnas, och får utskottet därför, i enlighet med så väl Andra Kammarens vid nästlidet års riksdag fattade beslut som ock motionärens nu gjorda förslag, hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta undersöka och utreda, huru vida icke, med särskild hänsyn till önskvärdheten af studiernas kraftigare främjande och studietidens begränsning inom nödigt mått, åtskilliga ändringar och tillägg i gällande bestämmelser med afseende på undervisnings-, examens- och studieväsendet kunna vara behöfliga för Upsala och Lunds universitet samt för karolinska mediko-kirurgiska institutet i Stockholm, och att Kongl. Maj:t derefter täcktes vidtaga de åtgärder, som kunna befinnas för det åsyftade ändamålet erforderliga och gagneliga.

Stockholm den 10 juni 1887.

Å utskottets vägnar:

SIXTEN VON FRIESEN.